

מסורת הש"ס

(א) [קדושין טז:]. ונחית נד: (ז [לעיל יד: ע"ז ט:]; (ג [ז"ל ולא יאמרו עוד]; (ד) הוריות ד, ט) [מגינה יד:]; (ו) ר"ה ז, עדיות פ"ו מ"ז, (ז) מדה עב:, (ח) [דברים כו, ט] נס"א: צפוגתא,

‏◄ הגהות הגר"א

[א] נב' זה הדין דין. נחמק דין שני: ‏◄

‏◄ מוסף רש"י

בשלמא בית המקדש גבוה מא"י. דשמעת מינה דהא בל"י משתעי קרא (קדושין סט.). דכתיב ועלית. מכל שעריך קרי עליה ומשם לבית המקדש, מלמד שביט המקדש היה גבוה מכל א"י (ובחים נד:) דכל לדריה חסם וכתב העלה כו' ממלך צפונה. דהייט צבל, ואמר הארצות אשר הדחמים שם וכתיב אשר העלה (שם). שמעבירים את השנה כל אדר. אם רלו ב"ד לאחר הפורים שהשנה לריכה להתעבר מעברין אותה (ר"ה ז.). שהיו אומרים עד הפורים. לפי שהיו חכמים אומרים שאין מעברין אל"כ מיישבו בדבר לפני הפורים, לכן הוחקין לעדות זו (שם). שעשירי. אין לו כרף לזכה, שאין מנטרף עמו אלף י"א דהיו לכו מרי (נדה עב:). כתשיעי. דפשיטא לן ביה דבעי שימור אם ראתה זו, דהא ראו להביאה לזיז וזה גמורה (שם). אף עשירי. אם התחילה ללכות זו, בעי שימור. י"א כנגדו אע"ג דאיה ראויה לנא לזיז וזה גמורה (שם).

גב' צופולא שבב"ד. צמומחה לב"ד למעוטי תלמיד: **ממד** זה **יועץ**. שנחלק בעיצור השנה הקרוי סוד ועלה כדמפרש לקמן: **וכן הוא אומר**. דגבי יועץ כתוב ממך: **זו הלכה למשה מסיני**. שאף עליה הוא נהרג: **למשפט זה הדין**. אם נחלק בדבר הלמד דין ג"ש גם הוא נהרג דלילו דין ממש כתיב להדיא בין דין לדין: **בין דם נדה דם לידה כו'**. שנחלקו בדם נדה או בדם לידה או בדם זיבה: **וזין נגע לנגע**. שנחלקו בנגעי אדם או בנגעי בגדים: **דברי ריבות**. ה"ל למכתב דבר ריב וכתיב דברי ריבות לרבות חרמין וערכין והקדשות שהן צאין וחלים ע"י לציור הפה: **זו השקלא סוטה**. שהיא על ידי ריב שצינה וצין בעלה: **ועריפת העגלה**. שהלל נהרג ע"י מריצה: **וטפרס מלווע**. שאף נגעים ע"י ריב של לשון הרע הם צאים: **זה לקט שכתה ופאה**. שהן לעניים שכתב צהן ואכלו (שעריך:). **וקמם מצית דין**. מדכתיב וקמת מכלל דביושצין עסקינן והיינו ב"ד שיושצין צמקום הקצוב להם עד עת האוכל ושם צאין כל האריכין לדין ולהוראה ככל עיר ועיר ואזהר רחמנא לב"ד של אותה העיר שהמחלוקת ביניהם יליך ולישאל: **מלמד שביט המקדש גבוה מא"י**. וקמת ועלית אל המקום ש"מ אין לך עיר צא"י שאין ירושלים גבוה ממנה: **וא"י גבוה מכל הארצות**. מנא דצריכתא קא מסיק למלתיה ולאו מהאי קרא יליף ולקמן מפרש מנן: **אשר העלה וגו' מכל הארצות אשר הדחמים שם וישבו על אדמתם**. ש"מ דלדמתם גבוה מכל הארצות דכתיב העלה: **מה להטן דבר שחייבים כו'**. כדילפינן בזהריות [ט.]: **תרנמא** לי. להאי מתניתא דלעיל דקתני דמיקטיל אכל הני דחשיב צה הלכה וגזירה שוה וערכים והקדשות וכולהו הך דתנא צה דתימוקס כר"מ דאמר אין חייב אלף על דבר שזדונו כרת וכו': **דחסן הס העידו**. כלומר אי אפלוגתא^[א] דהנך תנאי פליגי וקן ממרא ורבנן: **הס העידו**. ר' יהושע ור' פפיס בנמס' עדיות: **שמעברין אם השנה כל אדר**. ואע"פ שלא נמלכו לעבר קודם הפורים וקראו את הגמילה כאלד הראשון ואחר כך ראו

שהשנה לריכה להתעבר ועצרהו: **שהיו אומרים כו'**. לפיכך הוצרכו להעיד כן שהיו שאר חכמים אומרים עד הפורים מעצרין ושוב אין מעצרין. וטעמא מפרש בנמס' ר"ה [א.] דמן הפורים התחילו לדרוש בהלכות הפסח דתניא שואלים בהלכות קודם לפסח ל' יום וכי מרחק להו לא ליימי לשלוחי ב"ד שכבר שמעו מן הדרשנים לעשות הפסח צוקף ל' ואחי לזלוזלי צחמן: **דאי להאי גיסא**. אם אמרו ב"ד צבלשכת הגוית שמעבדים אחר הפורים מעוצרת כר' יהושע ור' פפיס והוא אמר אינה מעוצרת קא שרי חמן צפסח: **ואי איפנא**. נמי שרי חמן צפסח דזדונו כרת: **הלכות אחד עשר**. יום אחרון של י"א שצין נדה לנדה. קיימא לן [מדה עב:] י"א יום שצין נדה לנדה הלכה למשה מסיני משעברו ז' ימי הנדה אינה חוזרת להיות נדה עד שיעצרו י"א יום דכל דמים שרואה צהס דס זיבה הם ואם ראתה צהס יום או יומים רלופים שומרת יום ג' ואם פסקה ולא ראתה צו טובלת צו ציום וטהורה ואם ראתה ג' ימים רלופים הואי זיבה לקרצן ולטבילת מים חיים. ואפליגו רבי יוחנן ורשב"ל בהלכות יום האחרון: רבי יוחנן אמר הלכה אחת נאמרה צו ר"ל אמר שתי הלכות נאמרו צו ליחלק משלפניו והך פלוגתא צשליה מסכת נדה ואתמר בתרתי לישיי ותד מייניהו נקט הכא: **עשירי רבי יוחנן אמר הרי הוא כפשיעי**. מה הרואה צתשיעי לריכה להיות שומרת עשירי שהרי ראויה לצירוף ג' לזיבה ושמא תראה צעשירי הרי שנים ותחזור ותראה צבחד עשר הרי ג' אף הרואה צעשירי לריכה להיות שומרת אחד עשר ואע"פ שעשירי אינו ראוי לצירוף ג' שאין שנים עשר מנטרף עמהם לזיבה דהיכא דלא ראתה ג' רלופין להיות וזה צהנן י"א יום הוי יום שנים עשר תחלת נדה והיינו דקאמר רבי יוחנן התם הלכתא י"א הלכה אחת נאמרה צו ליחלק משלפניו ומאי איהו דלא צעי שימור להיות שומרת שנים עשר נגדו דהא לאו מימי זיבה הוא אצל שוה לשלפניו להיות שימור לראיית תשיעי: **ור"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא צעי שימור**. שנים עשר שהרי אין השנים עשר מימי הזיבה אף עשירי לא צעי שימור להיות שומרת י"א דלא נאמרה שומרת יום נגד יום אלף בראויה לצירוף ג' הלכך לר"ל שתי הלכות נאמרו ציום אחד עשר ליחלק משאר ימים שלפניו אחת שאינו צריך שימור ואחת שאין נעשה שימור לראיית עשירי. ואי אפילווג וקן ממרא ורבנן בהלכות אחד עשר כדאפליגו ר"ל ורבי יוחנן הוי דבר שזדונו כרת על שומרת יום כנגד יום חייב כרת כדכתיב (ויקרא טו) כל ימי זוב עומאתה וגו' ודרשין [מדה עב.] ימי וכל ימי:

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

במופל"א שבב"ד. מומחה למעוטי תלמיד ואין זה כשאר מופל"א דככל דוכמין כדפרישית שלהי פרק קמא (דף טו:): **שב"ת המקדש גבוה**. לאו מכל א"י דאיכא עין עיטס דמידלי מנייה דלאמר צאזוהו מקומן (ובחים דף נד:) סבור

למצינייה צעין עיטס דמידלי אי נמי כותלי צהמ"ק גבוה מעין עיטס שגוצהן ק' אמה: **בל"מד שהמקום גורם**. לאפוקי מלאן צבית פאגי והמרה עליהם כדאמרינן לעיל צפרק קמא (שס יד:): **דא"י להאי גיסא קא שרי חמין בפסח**. תימנה הא מ"ד עד הפורים מודה דאס עצרהו אחר הפורים מעוצרת דדוקא צניסן הוא דאמר צפרק קמא (דף יב: ושס) זה ניסן ואין אחר ניסן אצל מאן דאמר עד הפורים מדרצנן צעלמא הוא דאסור כדמפרש צפרק קמא דר"ה (דף ז. ושס) מ"ט דמ"ד עד הפורים כיון דאמר מר שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום אחי לזלוזלי צחמן וכיון דאס עצרהו כ"ע מודו דמעוצרת לא קא שרי חמן צפסח: **ורשב"ל אומר עשירי באחד עשר**. ואל"ת ולרשב"ל אי אמר וקן ממרא כרבי יוחנן אמאי מייחייב הרי מחמיר הוא ואין כלן דבר שזדונו כרת וי"ל דמשכחת לה אי נגעה בכרך של תרומה וקידש צו את האשה דאי טמא הוא אין צו שוה פרוטה דלא חזי אלף להסקה ואינה מקודשת ואי טהור הוא יש צו שוה פרוטה דחזי ללכילה ומקודשת: **דין**

ממך דבר למשפט וכתיב התם ^וונעלם דבר מעיני הקהל מה להלן דבר שחייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן דבר שחייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ור' יהודה ^זעל פי התורה אשר יורוך עד דאיכא תורה ויורוך ור"ש ^אאשר יגידו לך מן המקום ההוא אפילו כל דהו א"ל רב הונא בר חיננא לרבא תרגמא לי להא מתניתא אליבא דר"מ א"ל רבא לרב פפא פוק תרגמא ליה כי יפלא במופל"א שבב"ד הכתוב מדבר ממך זה יועץ ^בשיודע לעבר שנים ולקבוע חדשים ^בכדתנן יהו העידו שמעברים את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים דאי להאי גיסא קא שרי חמין בפסח ואי להאי גיסא קא שרי חמין בפסח דבר זה הלכה זו הלכות אחד עשר דאיתמר ^בעשירי ר' יוחנן אמר עשירי כתשיעי ור"ש בן לקיש אמר עשירי כאחד עשר רבי יוחנן אמר עשירי כתשיעי מה תשיעי בעי שימור ^אאף עשירי בעי שימור ר"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא בעי שימור אף עשירי לא בעי שימור משפט זה הדין וא

פז.

במופל"א שבב"ד. מומחה למעוטי תלמיד ואין זה כשאר מופל"א דככל דוכמין כדפרישית שלהי פרק קמא (דף טו:): **שב"ת המקדש גבוה**. לאו מכל א"י דאיכא עין עיטס דמידלי מנייה דלאמר צאזוהו מקומן (ובחים דף נד:) סבור למצינייה צעין עיטס דמידלי אי נמי כותלי צהמ"ק גבוה מעין עיטס שגוצהן ק' אמה: **בל"מד שהמקום גורם**. לאפוקי מלאן צבית פאגי והמרה עליהם כדאמרינן לעיל צפרק קמא (שס יד:): **דא"י להאי גיסא קא שרי חמין בפסח**. תימנה הא מ"ד עד הפורים מודה דאס עצרהו אחר הפורים מעוצרת דדוקא צניסן הוא דאמר צפרק קמא (דף יב: ושס) זה ניסן ואין אחר ניסן אצל מאן דאמר עד הפורים מדרצנן צעלמא הוא דאסור כדמפרש צפרק קמא דר"ה (דף ז. ושס) מ"ט דמ"ד עד הפורים כיון דאמר מר שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום אחי לזלוזלי צחמן וכיון דאס עצרהו כ"ע מודו דמעוצרת לא קא שרי חמן צפסח: **ורשב"ל אומר עשירי באחד עשר**. ואל"ת ולרשב"ל אי אמר וקן ממרא כרבי יוחנן אמאי מייחייב הרי מחמיר הוא ואין כלן דבר שזדונו כרת וי"ל דמשכחת לה אי נגעה בכרך של תרומה וקידש צו את האשה דאי טמא הוא אין צו שוה פרוטה דלא חזי אלף להסקה ואינה מקודשת ואי טהור הוא יש צו שוה פרוטה דחזי ללכילה ומקודשת: **דין**

ממך דבר למשפט וכתיב התם ^וונעלם דבר מעיני הקהל מה להלן דבר שחייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן דבר שחייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ור' יהודה ^זעל פי התורה אשר יורוך עד דאיכא תורה ויורוך ור"ש ^אאשר יגידו לך מן המקום ההוא אפילו כל דהו א"ל רב הונא בר חיננא לרבא תרגמא לי להא מתניתא אליבא דר"מ א"ל רבא לרב פפא פוק תרגמא ליה כי יפלא במופל"א שבב"ד הכתוב מדבר ממך זה יועץ ^בשיודע לעבר שנים ולקבוע חדשים ^בכדתנן יהו העידו שמעברים את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים דאי להאי גיסא קא שרי חמין בפסח ואי להאי גיסא קא שרי חמין בפסח דבר זה הלכה זו הלכות אחד עשר דאיתמר ^בעשירי ר' יוחנן אמר עשירי כתשיעי ור"ש בן לקיש אמר עשירי כאחד עשר רבי יוחנן אמר עשירי כתשיעי מה תשיעי בעי שימור ^אאף עשירי בעי שימור ר"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא בעי שימור אף עשירי לא בעי שימור משפט זה הדין וא

לפיכך הוצרכו להעיד כן שהיו שאר חכמים אומרים עד הפורים מעצרין ושוב אין מעצרין. וטעמא מפרש בנמס' ר"ה [א.] דמן הפורים התחילו לדרוש בהלכות הפסח דתניא שואלים בהלכות קודם לפסח ל' יום וכי מרחק להו לא ליימי לשלוחי ב"ד שכבר שמעו מן הדרשנים לעשות הפסח צוקף ל' ואחי לזלוזלי צחמן: **דאי להאי גיסא**. אם אמרו ב"ד צבלשכת הגוית שמעבדים אחר הפורים מעוצרת כר' יהושע ור' פפיס והוא אמר אינה מעוצרת קא שרי חמן צפסח: **ואי איפנא**. נמי שרי חמן צפסח דזדונו כרת: **הלכות אחד עשר**. יום אחרון של י"א שצין נדה לנדה. קיימא לן [מדה עב:] י"א יום שצין נדה לנדה הלכה למשה מסיני משעברו ז' ימי הנדה אינה חוזרת להיות נדה עד שיעצרו י"א יום דכל דמים שרואה צהס דס זיבה הם ואם ראתה צהס יום או יומים רלופים שומרת יום ג' ואם פסקה ולא ראתה צו טובלת צו ציום וטהורה ואם ראתה ג' ימים רלופים הואי זיבה לקרצן ולטבילת מים חיים. ואפליגו רבי יוחנן ורשב"ל בהלכות יום האחרון: רבי יוחנן אמר הלכה אחת נאמרה צו ר"ל אמר שתי הלכות נאמרו צו ליחלק משלפניו והך פלוגתא צשליה מסכת נדה ואתמר בתרתי לישיי ותד מייניהו נקט הכא: **עשירי רבי יוחנן אמר הרי הוא כפשיעי**. מה הרואה צתשיעי לריכה להיות שומרת עשירי שהרי ראויה לצירוף ג' לזיבה ושמא תראה צעשירי הרי שנים ותחזור ותראה צבחד עשר הרי ג' אף הרואה צעשירי לריכה להיות שומרת אחד עשר ואע"פ שעשירי אינו ראוי לצירוף ג' שאין שנים עשר מנטרף עמהם לזיבה דהיכא דלא ראתה ג' רלופין להיות וזה צהנן י"א יום הוי יום שנים עשר תחלת נדה והיינו דקאמר רבי יוחנן התם הלכתא י"א הלכה אחת נאמרה צו ליחלק משלפניו ומאי איהו דלא צעי שימור להיות שומרת שנים עשר נגדו דהא לאו מימי זיבה הוא אצל שוה לשלפניו להיות שימור לראיית תשיעי: **ור"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא צעי שימור**. שנים עשר שהרי אין השנים עשר מימי הזיבה אף עשירי לא צעי שימור להיות שומרת י"א דלא נאמרה שומרת יום נגד יום אלף בראויה לצירוף ג' הלכך לר"ל שתי הלכות נאמרו ציום אחד עשר ליחלק משאר ימים שלפניו אחת שאינו צריך שימור ואחת שאין נעשה שימור לראיית עשירי. ואי אפילווג וקן ממרא ורבנן בהלכות אחד עשר כדאפליגו ר"ל ורבי יוחנן הוי דבר שזדונו כרת על שומרת יום כנגד יום חייב כרת כדכתיב (ויקרא טו) כל ימי זוב עומאתה וגו' ודרשין [מדה עב.] ימי וכל ימי:

דרב

לח א מיי' פ"ג מהלכות ממרים הלכה ה': **לב** ב מיי' שס הלכה ז': **לב** ג מיי' שס הלכה ה ופי'ד הלכה א והלכה צ ועיי' שם הכל: **בא** ד מיי' פ"ד מהל' קידוש החדש הלכה יג יד: **בב** ה מיי' פ"ה מהל' מטמאי משכב ומושג הלכה ח טור י"ד ס' קפג:

‏◄ תורה אור השלם

1. כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דביר ריבה בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר יי אליהו בו: דברים יז ח
2. ממך יצא חשב על יי רעה יעץ בלעל:
3. לכן הזה ימים באים נאם יי ולא יאמרו עוד חי יי אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים: כי אם חי יי אשר העלה ואשר הביא את יורע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישוב על אדמתם:
רימיהו כג ו-ח

4. ואם כל עדת ישראל ישיגו ויעלם דבר מעיני הקהל ויגשו אחת מכל מצות יי אשר לא תעשיתה ואשמו:
ויקרא ד יג
5. על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך מין ושמאל: דברים יז יא
6. וצשעית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר יי ושמרת לעשות ככל אשר יורוך: דברים יז י